

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เดือน กันยายนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สยามนิทราบว่า บรมนาถบพิตร

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามนิทราบว่า
บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โปรดทราบ
ให้ประกาศว่า

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้นำความกราบ
บังคมทูลว่า โดยที่ได้มีนักคิดกลุ่มนหนึ่งได้กระทำการอันเป็นการ
บ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ และ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๕๗ ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

เศรษฐกิจของประเทศไทย และในที่สุดได้เกิดการจลาจลวุ่นวาย อี่างร้ายแรงขึ้นในบ้านเมือง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจะนำภัยพิบัติและความพินาศมาสู่ชาติบ้านเมือง ในที่สุด คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน จึงได้เข้าขึ้นอ่านนาฎและยกเลิก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นผลสำเร็จ เมื่อเวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ และโดยที่ประชาชน ทั้งมวล ได้แสดงอย่างแข็งประจักษ์ และเชื่อมั่นว่า การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็น ระบบการปกครองที่ดีและเหมาะสมสำหรับประเทศไทย ใน อันที่จะชั้งให้เกิดความมั่นคงของชาติและความพำสุกของ ประชาชนโดยทั่วไป แต่เท่าที่ผ่านมาสืบสานมา การปกครอง ในระบอบนี้ก็ยังไม่บรรลุผลตามเจตนาณั้นของประชาชน เพราะมิได้มีโครงสร้างที่จะต้องพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนให้ เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๗ มีอุปสรรคขัดข้องจนไม่อาจจะปฏิบัติ ให้เป็นไปได้เรียบร้อยได้ ทั้งตัวบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา มีส่วนมีส่วนในการปกครองประเทศก็มิได้เอาจริงต่อเจตนาณั้น ของรัฐธรรมนูญนั้นด้วยประการต่าง ๆ และเห็นแก่ประโยชน์

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เดือน ก.ศ ตอนที่ ๓๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕

ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของชาติน้ำเมือง เป็นเหตุให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยต้องล้มลุกคลุกคลานตลอดมา และมีท่าทีว่าชาติน้ำเมืองจะถึงช่วงความวิกฤติ จึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องก่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย ด้วยการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินให้เหมาะสม โดยจัดให้มีการพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนไปตามลำดับ

ในระยะสี่ปีแรกเป็นระยะพื้นฟูเสื่อมรากของประเทศไทยทางเศรษฐกิจและการเมือง ในระยะนี้ส่วนควรให้รายภูมิส่วนในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ในขณะเดียวกันก็จะเร่งเร็วให้ประชาชนเกิดความสนใจและกระหน่ำในหน้าที่ของตน ในระยะสี่ปีที่สอง ส่วนควรเป็นระยะที่ให้รายภูมิส่วนในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น โดยจัดให้มีรัฐสภาอันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกมาจาก การเลือกตั้ง และวุฒิสภาซึ่งสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง ที่สองส่วนนี้จะมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเท่าเทียมกัน ในระยะสี่ปีที่สาม ส่วนควรขยายอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรให้มากขึ้น และลดอำนาจของวุฒิสภา

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๘

ลงเท่าที่จะทำได้ ต่อจากนั้นไปถ้าร้ายภูตระหนักในหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนที่มีต่อชาติน้ำหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยดีแล้ว ก็อาจยกเดิกกุณิสกาให้เหลือแต่สภาพผู้แทน ภาระภูตร

อันการจะปฏิรูปโครงสร้างของการปกครองในระบอบนี้ในทางใด ย่อมแล้วแต่สภาวะการณ์ของแต่ละระยะว่ามีเหตุผลสมควรอย่างไร และจัดตั้งนีกการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เหมาะสม กับสภาวะการณ์ในระยะนี้ ๆ เป็นสำคัญ เพื่อให้การปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากรุณาธิรัชเป็นประมุข บรรลุเจตนาตามที่ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ นั่นคือความมั่นคง ของชาติ และความผาสุกของประชาชน โดยยึดมั่นในสถาบัน หลักของน้ำหนึ่งอันได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากรุณาธิรัช

เพื่อให้การเมืองไปตามขั้นตอนและความมุ่งหมายของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ และใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๕
เดือน กันยายน พ.ศ. ๑๙๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย
มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยมาจากการปวงชนชาวไทย พระ-
มหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งของที่พำนัก
มาตรา ๕ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่
เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และจะกล่าวหาหรือฟ้องร้อง
ในทางใด ๆ มิได้

มาตรา ๖ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณ
วุฒิเป็นประธานองค์นตรีคนหนึ่ง และองค์นตรีอื่นอีกไม่เกิน
สิบสี่คน ประกอบเป็นคณะองค์นตรี

คณะองค์นตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์
ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา

การเลือกและแต่งตั้งองค์นตรี และการให้อองค์นตรีพ้น
จากตำแหน่ง ย่อมเป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ให้ประธานสถาบันธิรูปการปกครองแผ่นดินเป็นผู้ลงนาม
รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองค์นตรีหรือ

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

ให้ประธานองค์นตรีพื้นจากคำแนะนำ และให้ประธานองค์นตรีเป็นผู้ลงนามรับสตันของพระบรมราชโองการแต่งตั้งองค์นตรีอื่น หรือให้องค์นตรีอื่นพื้นจากคำแนะนำ

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางสถาปัตยกรรมปกครองแผ่นดิน ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจดูแลการทางศาลา

มาตรา ๘ บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับนบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๙ บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญนี้ และมีหน้าที่บังคับประเดชและปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา ๑๐ ให้มีสถาปัตยกรรมปกครองแผ่นดินเพื่อทำหน้าที่นิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสามร้อยคนแต่ไม่เกินสี่ร้อยคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และอยู่ในตำแหน่งสืบันบันได้วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้สมาชิกสถาปัตยกรรมปกครองแผ่นดินพื้นจากคำแนะนำ ก่อนครบวาระตามที่ประธานสถาปัตยกรรมปกครองแผ่นดินถวายคำแนะนำ ตามดังของสถาปัตยกรรมปกครองแผ่นดิน

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

ເຄີ່ມ ກະ ຕອນທີ ເກະ ຮາຊກິຈຈານບັນກາຍາ ແລ້ວ ດຸລາຄານ ແກສະກຸນ

การแต่งตั้งสมาชิกแทนในตำแหน่งที่ว่างหรือแต่งตั้งเพิ่มให้สมาชิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระของสมาชิกสภานปฐมและการปักกรองแผ่นดิน

มาตรา ๑๙ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมชิกสภากฎรูป การปกครองแผ่นดินตามนิติของสภานี้เป็นประธานสภากันหนึ่ง และเป็นรองประธานสภากันหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

มาตรา ๑๖ สถาบันการปกครองแผ่นดินมีอำนาจตรา
ข้อบังคับการประชุมของสถาบันฯ กับการเสนอร่างพระราช-
บัญญัติ การเสนอญญัติ การประชุม การตั้งกระทู้ การปรึกษา
และการอื่น เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

มาตรา ๑๓ ในการประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแยลลงข้อเท็จจริง หรือแสดง
ความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสารที่
โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุพ้องร่องว่ากล่าวในทางใดมิได้

เอกสารที่มีปัญญาติไว้ในวรรณคหนิ่ง ให้คุณครองถึงการ
ประชุมของกรรมการและผู้พิมพ์ และผู้โฆษณาภาระงานการ
ประชุมโดยคำสั่งของสภาพด้วย

ฉบับพิเศษ หน้า ๙

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕

มาตรา ๑๔ ในระหว่างสมัยประชุมถ้าสมาชิกสถาปัฐ្យปการปกครองแผ่นดินผู้ใดถูกความคุนหรือขัง หรือถูกพ้องในคดีอาญา ให้สั่งปล่อยหรือองการใต้ส่วนมูลพ้องหรือการพิจารณาในเมื่อประธานสถาปัฐ្យปการร้องขอ

มาตรา ๑๕ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสถาปัฐ្យปการปกครองแผ่นดิน แต่สมาชิกจะเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งแต่งตั้งจากสมาชิกสถาปัฐ្យปการปกครองแผ่นดินหรือนุก隅อื่นจำนวนไม่เกินสิบองค์

ให้สถาปัฐ្យปการปกครองแผ่นดินและคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติฝ่ายละไม่เกินหกคน

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี ร่างพระราชบัญญัติได้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินหรือไม่ ให้คณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติเป็นผู้วินิจฉัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๕
ເຄີຍ ຮັດ ຕອນທີ ๑๓๕ ຮາຊກິຈຈານເບກຍາ ๒๒ ຕຸລາຄມ ໨ຂະໜາດ

ນາຕຣາ ๑๖ ພຣະນາກຍັຕຣີ່ທຽງແຕ່ງຕັ້ງນາຍກຣູມນຕຣີ
ກນໍ້າ ແລະ ຮູມນຕຣີ່ອັກໄມ່ເກີນຢ່າສົນຄນ ປະກອບເປັນຄະນະ
ຮູມນຕຣີ່ ມີຫັນທີ່ບໍລິຫານຮາກພາກແຜ່ນດິນ

ນາຍກຣູມນຕຣີ່ແລະ ຮູມນຕຣີ່ ຈະເປັນສາມາຊີກສກາປົງປົງ
ການປົກກອງແຜ່ນດິນນີ້ໄດ້ ແລະ ຈະເປັນຂໍ້າຮາກການປະຈຳຫຼື
ພັກງານຂອງໜ່ວຍງານຂອງຮູ້ຫຼື ອົງຮູ້ວິສາຫາກີຈ ທີ່ມີຕຳແໜ່ງ
ຫຼື ເງິນເດືອນປະຈຳ ທີ່ອຳດັບຕຳແໜ່ງໄດ້ໃນກິຈການທີ່ດຳເນີນ
ຮຽກຈີເພື່ອຫາກຳໄໝນໄດ້

ໃຫ້ປະຫານສກາປົງປົງການປົກກອງແຜ່ນດິນເປັນຜູ້ລົງນານ
ຮັບສັນອັພະບ່ານຮາຈໂອກການຕັ້ງນາຍກຣູມນຕຣີ່

ນາຍກຣູມນຕຣີ່ແລະ ຮູມນຕຣີ່ ມີສີທີ່ເຂົ້າວ່ວມປະໜຸນໜີແຈງ
ແສດງຄວາມເຫັນໃນທີ່ປະໜຸນສກາປົງປົງການປົກກອງແຜ່ນດິນ ແຕ່
ໄນ້ມີສີທີ່ອັກເສີ່ງລົງຄະແນນ

ນາຕຣາ ๑๗ ພຣະນາກຍັຕຣີ່ທຽງໄວ້ສັ່ງພຣະຈຳອຳນາຈທີ່ຈະ
ໄຫ້ຮູມນຕຣີ່ພື້ນຈາກຕຳແໜ່ງ ຕາມທີ່ນາຍກຣູມນຕຣີ່ວາຍ
ກຳແນະນຳ

ນາຕຣາ ๑๘ ໃຫ້ສກາທີ່ປັບປຸງຂອງນາຍກຣູມນຕຣີ່ຄະນະຫຼັ້ນ
ຫຼັ້ນປະກອບດ້ວຍນຸກຄລໃນຄະນະປົງປົງການປົກກອງແຜ່ນດິນ ນີ້

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๗

หน้าที่ให้ความเห็นในเรื่องใด ๆ ตามที่นายกรัฐมนตรีปรึกษา และหน้าที่อื่นตามรัฐธรรมนูญนี้

ให้คณะรัฐมนตรีและสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีร่วมกันกำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

ในการบริหารราชการแผ่นดินเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ คณะรัฐมนตรีต้องบริหารไปตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ตาม วาระสอง

ในกรณีที่ดำเนินการตามอำนาจของสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ว่างลงหรือมีกรณีที่จะแต่งตั้งเพิ่ม ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๑๕ เมื่อมีความจำเป็นรับด่วนในอันจะรักษาความ มั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบังบัดภัยพิบัติสาธารณะ หรือ เมื่อมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับด้วยการภายในอากรหรือ เงินตรา พระมหากษัตริย์ทรงไว้ว่าพระราชนำมาใช้ในการตรา พระราชกำหนดให้ใช้มังคบดังเช่นพระราชบัญญัติ

เมื่อได้ประกาศใช้พระราชกำหนดแล้ว ให้คณะรัฐมนตรี เสนอพระราชกำหนดต่อสภากฎรูปการปก琮องแผ่นดินโดยไม่ ชักช้า ถ้าสภากฎรูปการปก琮องแผ่นดินอนุมัติแล้ว ให้พระรา

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๓๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๕

กำหนดมีผลเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้าสภาพปัจจุบันการปกครอง
แผ่นดินไม่อนุมัติ ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่
กระทบกระท่อนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราช
กำหนดนั้น

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดให้ประกาศในราช
กิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้วังพระราชนิ妄าจ
ในการตราพระราชบัญญัติโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นเป็นการจำเป็น
เพื่อประโยชน์ในการบังคับ รับบังหรือปราบปรามการกระทำ
อันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์
เศรษฐกิจของประเทศไทย หรือราชการแผ่นดิน หรือการกระทำ
อันเป็นการก่อความหรือกุศลความสงบเรียบร้อยหรือศักดิธรรม
อันดีของประชาชน หรือการกระทำอันเป็นการทำลายทรัพยากร
ของประเทศไทย หรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน
ทั้งนี้ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ และไม่ว่า
จะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๒

เล่ม ๓๓ ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบนกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและของสถาบันที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี มีอำนาจสั่งการหรือกระทำการได้ ได้ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำการที่รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เป็นคำสั่งหรือการกระทำการหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้สั่งการหรือกระทำการได้ไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีแจ้งให้สถาบันปฏิรูปการปกครองแผ่นดินทราบ

มาตรา ๒๔ บรรดาบทกฎหมาย พระราชหัตถเลขาและพระบรมราชโองการได้อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๒๕ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอยู่ด้วยตัวเองให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา ๒๖ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะกระทำได้ก็แต่โดยหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ตัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะกรรมการ

เดือน ก.ค ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

(๒) ญัตติข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และให้สถาปัตยูปการปกครองแผ่นดินพิจารณาเมื่อสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการให้ใช้วิธีเรียกชื่อและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนี้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสถาปัตยูปการปกครองแผ่นดิน

(๔) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองขึ้นพิจารณาลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมวล

(๕) เมื่อการพิจารณาหาระที่สองเสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้หัววัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้สถาปัตยูปการปกครองแผ่นดินพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขึ้นสุดท้ายให้ใช้วิธีเรียกชื่อและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสถาปัตยูปการปกครองแผ่นดิน

(๗) เมื่อการลงมติดีเป็นไปตามที่กล่าวแล้ว ให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ด้วย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

เดือน ๕๓ ตอนที่ ๑๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕

เพื่อจะได้ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศรัฐธรรมนูญ
นั้นในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๒๕ เมื่อไม่มีบบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับ^{แก่กรณี}ได้ ให้วินิจฉัยกรณีนี้ไปตามประเพณีการปกครอง
ประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย

ในการนี้มีบัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยตามความในวรคหนึ่ง^{เกิดขึ้น}ในวงงานของสภากฎหมายปีรูปการปกครองแผ่นดิน หรือเกิดขึ้น^{โดยคณะกรรมการศูนย์รวมตระหง่าน}ให้สภากฎหมายปีรูปการปกครองแผ่นดินวินิจฉัย^{ให้สภากฎหมายปีรูปการปกครองแผ่นดินวินิจฉัยข้าด}

มาตรา ๒๖ การแต่งตั้งสมาชิกสภากฎหมายปีรูปการปกครอง
แผ่นดิน ให้กระทำให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันใช้
รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างยังไม่มีสภากฎหมายปีรูปการปกครองแผ่นดิน ให้สภากฎหมายของนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สภากฎหมายปีรูปการปกครองแผ่นดิน และเอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๗ ให้นายกรัฐมนตรีซึ่งทรงแต่งตั้ง และอยู่ในตำแหน่งในวันใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งพระมหาภัยตัวร้ายทรงแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖

มาตรา ๒๙ ภายในกำหนดสี่ปีนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญ^{นี้}ให้แก่ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีรัฐสภาที่ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง และวุฒิสภาซึ่งสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง และเพื่อกำหนดกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน และจัดให้มีการเลือกตั้งและการแต่งตั้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันครบกำหนดสี่ปี^{นี้}ใช้บังคับ

มาตรา ๒๕ บรรดากรรมาธิการ ประกาศหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปักครองแผ่นดิน หรือการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิรูปการปักครองแผ่นดิน ที่ได้กระทำประกาศหรือสั่งก่อนวันใช้รัฐธรรมนูญ^{นี้} ทั้งนั้นที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปการปักครองแผ่นดิน ไม่ว่าจะกระทำด้วยประกาศ หรือเป็นในรูปใด และไม่ว่าจะกระทำ ประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางดุลการให้ถือว่าการกระทำ ประกาศหรือคำสั่ง ตลอดจนการกระทำของผู้ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้น เป็นการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเรือเอก สงัด ชลออยู่

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปักครองแผ่นดิน